

Cele lekcji

- Poznanie losów młodego pokolenia w czasie II wojny światowej.
- Poznanie zjawiska katastrofizmu generacyjnego i historiozoficznego - tendencji w poezji z okresu wojny i okupacji.
- Skierowanie uwagi na los Kolumbów, których młodość nałożyła się na czas wojny.

Wiadomości i umiejętności; uczeń potrafi:

- Omówić kreację podmiotu lirycznego.
- Scharakteryzować świat przedstawiony w poezji jako katastroficzny.
- Określić, jak wyraża się postawa tyrtejska w poezji?
- Scharakteryzować twórczość Baczyńskiego.
- Zinterpretować symbole, biblijne toposy występujące w poezji.
- Omówić cechy biografii Baczyńskiego jako reprezentatywnej dla pokolenia.
- Zdefiniować pokolenie Kolumbów (określić system wartości młodych poetów).

Przebieg lekcji:

1. Biografia Baczyńskiego reprezentatywna dla pokolenia Kolumbów.
2. Pokolenie Kolumbów – zbiorowa biografia.
3. Życiorys wojenny młodego pokolenia w wierszu *Z głową na karabinie*.
4. Jak ukazana jest historia w poezji Baczyńskiego?
5. Obraz świata przedstawionego w poezji.
6. Kreacja podmiotu lirycznego w tekstach.
7. Czy jest miejsce na miłość w świecie wojennego koszmaru? (Interpretacja wybranych erotyków)
8. Film poetycko – biograficzny z 2013 roku w reżyserii K. Piwowarskiego pt. „Baczyński” (czas: 66 minut).

Teksty poetyckie:

- *Z głową na karabinie*
- *Pokolenie II (Wiatr drzewa spienia)*
- *Pokolenie (Do palców przymarzły struny)*
- *Historia*
- *Niebo złote ci otworzę (erotyk)*
- *Biała magia (erotyk)*

KOLUMBOWIE – ROCZNIK 20. – określenia badaczy literatury:

- Genealogia nazwy – powieść Romana Bratnego „Kolumbowie. Rocznik 20.”
- *Poeci spełnionej apokalipsy*
- *Tyrteuszowie powstania warszawskiego*
- *Zarażeni śmiercią*
- *Spalone pokolenie*
- *Generacja meteorów*
- *Dwudziestoletni poeci Warszawy*
- *Generacja porażonych śmiercią*

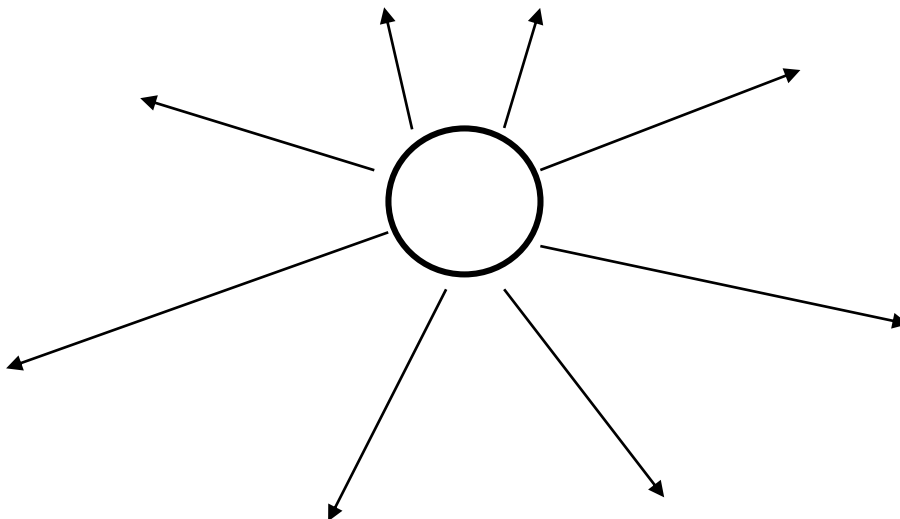
Pytania do tekstów – interpretacja ukierunkowana

Z głową na karabinie

- W jakiej konwencji ukazany jest świat?
- W wierszu występują trzy płaszczyzny czasowe. Co symbolizują? Czemu służy ich zespolenie?
- Wypisz określenia tworzące obraz każdej płaszczyzny czasowej; zwróć uwagę na formy czasownikowe.

PRZESZŁOŚĆ	TERAZNIEJSZOŚĆ	PRZYSZŁOŚĆ

- Jaką rolę w tekście pełnią środki foniczne (dźwiękowe) – podaj cztery przykłady ich zastosowania.
- Zwróć uwagę, jak poeta buduje świat przedstawiony. Czemu służy zastosowany kontrast?
- Jak rozumiesz zastosowaną przez poetę metaforykę kręgu?
- Wypisz określenia do metaforycznego kręgu:

- Jak rozumiesz słowa: „*Umrzeć przyjdzie, gdy się kochało wielkie sprawy głupią miłością.*”
- W jakiej roli występuje podmiot liryczny?
- Zinterpretuj tytuł.

Pokolenie II (Wiatr drzewa spienia)

- W jakim celu poeta zastosował kontrast? Co zostawia ze sobą?
- Jak ukazany został krajobraz wojenny?
- Na podstawie tekstu sformułuj nowy, „odwrócony” dekalog pokolenia wojennego.
- Jakie zabiegi poetyckie zostały zastosowane w celu ukazania koszmaru wojny?

Pokolenie II (Do palców przymarzły struny)

- W jaki sposób w wierszu ukazana została historia?
- Wskaż topikę biblijną i określ, w jakim celu została zastosowana?
- W czym wyraża się katastrofizm w wierszu?

Historia

- W jakim celu poeta przywołuje minioną historię?
- Jakie nawiązania do minionych wydarzeń odnajdujesz w wierszu?
- Jaką rolę odgrywa tytułowa historia?
- Jaki jest stosunek poety do historii, wojny, losu?

Niebo złote ci otworzę, Biała magia

- Określ, kto jest podmiotem mówiącym w wierszach?
- Określ i scharakteryzuj adresatkę wiersza *Niebo złote ci otworzę*.
- Scharakteryzuj bohaterkę liryczną w wierszu *Biała magia*.
- Jak ukazany jest świat miłości?

Materiał merytoryczny do lekcji:

Cechy poezji Baczyńskiego:

- **Katastroficzna** wizja świata
- Apokalipsa spełniona
- Ozdobność, kwiecistość języka
- Bogata metaforyka
- Poetyka ekspresjonistyczna, naturalistyczna
- Oniryzm
- Profetyzm
- **Tyrteizm** (poezja czynu, poezja zaangażowana)
- Topika biblijna
- Operowanie **kontrastem** (zestawienie arkadii z apokalipsą; przeszłości z teraźniejszością)
- Słowa – klucze: woda, czas, krew, noc, rzeźba, sen
- Heroizm nie dla sławy i rozgłosu
- Nowy kodeks – „**odwrócony dekalog**”
- **Dehumanizacja**
- Pogodzenie ze śmiercią
- Brak zgody na wojnę
- Nieśmiałość wobec życia i odwaga wobec śmierci

1. Biografia Baczyńskiego reprezentatywna dla pokolenia Kolumbów (materiał pomocniczy).

- Określany mianem „**Słowackiego XX wieku**” (operuje zmetaforyzowaną frazą).
- Pseudonim literacki Jan Bugaj.
- Pozostawił po sobie ok. 500 wierszy!
- Ożenił się z Barbarą Drapczyńską w 1942 r.
- Inspiracje: Miłosz, Norwid, Słowacki, **poezja II awangardy**.

ZBIOROWA BIOGRAFIA	BIOGRAFIA BACZYŃSKIEGO REPREZENTATYWNA DLA POKOLENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Urodzeni między rokiem 1920 – 1922 	→ Urodzony 22 stycznia 1921 r. w Warszawie, mieszkał przy ul. Bagatela 10.
<ul style="list-style-type: none"> • Wywodzą się z warszawskich rodzin inteligentnych. 	→ Inteligenckie pochodzenie (ojciec – pisarz, krytyk literacki, matka nauczycielka, autorka podręczników).
<ul style="list-style-type: none"> • Ich rodziny pielęgnują tradycje niepodległościowe. 	→ Ojciec żołnierz, legionista, oficer wywiadu.
<ul style="list-style-type: none"> • Ukończone renomowane gimnazjum Batorego w Warszawie. 	→ Od 1931 r. uczył się w Gimnazjum im. S. Batorego, od 1937 w liceum ogólnokształcącym.
<ul style="list-style-type: none"> • Zdana matura przed wojną, ich młodość przypadła na czas II wojny światowej. 	→ W 1939 roku otrzymał świadectwo dojrzałości.
<ul style="list-style-type: none"> • Wybuch wojny niweczy plany na życie. 	→ Wybuch wojny uniemożliwił mu podjęcie studiów w ASP (marzył o pracy grafika, ilustratora)
<ul style="list-style-type: none"> • Studia na tajnym wydziale 	→ Tajny wydział polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego (od 1942 do 1943 r.); porzucił polonistykę na rzecz konspiracji; ukończył Szkołę Podchorążych.
<ul style="list-style-type: none"> • Uczestnicy Harcerskich Grup Szturmowych AK. 	→ Podharcemistrz Szarych Szeregów, działał w harcerskich grupach; żołnierz batalionu „Zośka”, „Parasol”; podchorąży Armii Krajowej.
<ul style="list-style-type: none"> • Udział w powstaniu warszawskim. 	→ Przystąpił do zbrojnego podziemia
<ul style="list-style-type: none"> • Śmierć w powstaniu. 	→ 4 sierpnia 1944 r. poległ na posterunku w pałacu Blanka → 1 września 1944 ginie Basia
<p><u>Przedstawiciele:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Gajcy 1922 – 1944 • Bojarski 1921 – 1943 • Stroiński 1921 – 1944 • Trzebiński 1922 – 1943 • Borowski 1922 – 1951! 	→ Baczyński (1921 – 1944)